

REPUBLICA MOLDOVA VĂZUTĂ ÎN PERSPECTIVA DE ADERARE LA UNIUNEA EUROPEANĂ

Valentin ROTARU,
masterand

SUMMARY

The people tendency was always directed to a better and prosperous life. According to this, the mission of Moldovan Government is to give a positive response to the European Union request on the democratic reforms and acceleration of association and further economic integration between European Union and Republic of Moldova. There is no problem more important than implementation of development programs, including the preservation and promotion of the dignity and fundamental rights of individuals, or building a propitious environment for international peace.

Evenimentele petrecute în ultima perioadă în cadrul Uniunii Europene au condiționat apariția multiplelor suspiciuni în ceea ce privește avantajele așa-zisului *proces integraționist*. Pe lângă faptul că UE a fost cuprinsă de o criză economică care scade din imaginea acesteia în raport cu celelalte state-membre ale UE, apare evident și riscul unei eventuale renunțări a înseși statelor care fac parte din Uniune și care ar putea promova politici diferite de a acesteia.

Eventual, UE era văzută ca un „colac de salvare” pentru statele în curs de dezvoltare, îndeosebi în condițiile în care statele-membre ale acesteia au atins progrese considerabile la capitolul „dezvoltare interstatală”, atât în plan economic, cât și în plan social, politic, educațional etc. Bazându-ne pe adevărul că nimic nu este veșnic și totul este schimbător, am putea presupune că și o asemenea uniune ca cea europeană ar trebui să

aibă un sfârșit odată și odată.

Republica Moldova a inițiat relații cu UE îndată după formarea sa ca stat independent. Totuși, pe parcursul a două decenii nu s-a simțit un progres în vederea europeanizării RM. Acest fapt s-a datorat atât poziției ambigue a autorităților moldovenești, cât și comportamentului prudent al UE față de procesul integraționist.

Lucrurile s-au schimbat însă începând cu a doua jumătate a anului 2009, când RM își aprofundează considerabil relațiile sale cu UE, astfel încât a devenit favorita acesteia la capitolul „integrare europeană”, fiind chiar cu câțiva pași înaintea Ucrainei și Georgiei. În acest sens, putem menționa tratativele purtate de către oficialii noștri cu cei europeni, numeroasele vizite efectuate în RM de oficialitățile Uniunii Europene, numeroasele granturi și ajutoare parvenite din UE în vederea susținerii și încurajării țării noastre în

procesul de integrare europeană. Întrucât situația din spațiul european, precum și politicile acesteia s-au schimbat, UE se vede nevoită să înainteze condiții foarte dure, pentru a face față noilor provocări parvenite din interiorul și din exteriorul Uniunii, în timp ce alții pun la îndoială viabilitatea acesteia. În această ordine de idei, apare întrebarea dacă Republica Moldova a luat o decizie justă atunci când și-a declarat poziția sa proeuropeană. Răspunsul îl vom căuta prin analiza relației RM – UE, ținând cont de următorii factori: **proces reformativ; experiență economică, politică, socială; așezare geografică; deschidere de noi orizonturi; circulație liberă; securitate națională.**

Procesul reformativ. Pentru un stat în curs de dezvoltare ca Republica Moldova poate că nu contează atât de mult partea tehnică a procesului de integrare, cât însuși procesul de pregătire pentru inte-

grare, care este unul deloc scurt și simplu. Ne referim aici la cele patru criterii de la Copenhaga: criteriul politic, criteriul economic, capacitatea de adoptare integrală a acquis-ului comunitar, existența unor structuri administrative și judiciare care vor permite adoptarea acquis-ului comunitar. Practic, implementarea acestor criterii de către un stat constituie avantajul principal în procesul de preaderare, deoarece include în sine aspectul reformativ al tuturor structurilor statale de mare importanță, ca ulterior să treacă la procesul de dezvoltare multilaterală. Pentru a ne asigura că RM merge în direcția cuvenită, este suficient să analizăm ultimele rapoarte întocmite de UE cu privire la progresele RM.

Astfel, la capitolul cooperare în cadrul Parteneriatului Estic, pe parcursul celor 8 runde de negocieri pe care le-a avut RM pe marginea Acordului de Asociere, s-au închis negocierile pe subiectele legate de Dialogul Politic și Reforme, Cooperare în Domeniul Politicii Externe și de Securitate. La fel, sînt aproape de sfîrșit negocierile din domeniile Justiției, Libertății și Securității, iar în domeniul cooperării economice și sectoriale s-au închis 21 din 25 de capitole [4].

În ceea ce privește dialogul UE – RM privind liberalizarea regimului de vize, conform celui de-al II-lea Raport de Progres privind implementarea de către RM a Pla-

nului de Acțiuni RM – UE în liberalizarea regimului de vize, statul moldovenesc a înregistrat un progres foarte bun. Raportul Comisiei Europene a adoptat cadrul legislativ necesar pentru Blocul I privind securitatea documentelor și Blocul II privind gestionarea frontierelor și migrației, inclusiv readmisia [3].

La fel, în Blocul III privind ordinea publică și securitatea se constată un nivel avansat al cadrului legislativ și de politici în vigoare în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane, prevenirii și combaterii corupției, spălării banilor și finanțării acțiunilor de terorism. Comisia evaluează drept foarte bun progresul în domeniul consolidării cadrului legislativ și instituțional privind protecția datelor cu caracter personal, dar și ajustarea cadrului legislativ la standardele UE în domeniul drepturilor omului.

Nu putem trece cu vederea nici peste cele 70 de proiecte și inițiative realizate în cadrul Parteneriatului de Mobilitate RM – UE, în special în domeniul securității documentelor, a politicilor migraționale, combaterii migrației ilegale, sau negocierile pe marginea Planului privind zona de liber schimb aprofundat și cuprinzător, sau pe marginea Acordului privind spațiul aerian comun RM – UE, care va condiționa liberalizarea serviciilor aeriene cu Uniunea Europeană.

Experiența economică, politică, socială. De cele mai multe ori, reformarea unui stat nu este posibilă fără o susținere din exterior, venită din partea unui stat sau uniuni de state care, datorită evoluției sale complexe, și-ar putea împărtăși experiența de implementare a unui program asemănător ce a atins progrese considerabile. UE poate fi catalogată ca mentor al RM. Deși se află într-o situație nu tocmai ușoară, Europa este lider în consolidarea democrației unui stat, dar și în creșterea prosperității acestuia. Dovadă sînt numeroasele tratate semnate pe parcursul evoluției sale, ultimul fiind Tratatul de la Lisabona (intrat în vigoare la 1 decembrie 2009), care are scopul de a valorifica întregul potențial al UE, de a o moderniza și reforma în baza evoluției responsabilităților acesteia, pentru a face față noilor provocări [1].

Republica Moldova, deși are sprijinul financiar și politic necesar din partea partenerilor externi, totuși reformele propuse de guvern rămîn a fi întîrziate, cauza principală fiind criza politică cu care statul moldovenesc se confruntă încă din anul 2009. La moment se observă o ușoară tendință pozitivă în reformarea justiției, îmbunătățirea mediului de afaceri, atragerea investițiilor străine; a crescut interesul față de participarea la programele UE și Agențiile ei, sînt inițiate diverse programe pentru dezvoltarea agri-

culturii, precum și a infrastructurii în general. O parte dintre aceste programe sînt finanțate și dictate de către Uniunea Europeană, atît sub formă de granturi sau ajutoare materiale (programul TACIS), cît și sub formă de credite pe termen lung la o rată simbolică a dobînzii de 5–7%.

Poziția geografică. Este evident că un stat nu poate exista de sine stătător astăzi. Pentru a se putea menține într-un echilibru continuu, statele trebuie să se afle în interrelații permanente, ceea ce le face să depindă unele de altele.

Așezarea geografică a RM este una strategică. Aflîndu-se între două mari puteri – Uniunea Europeană și Federația Rusă –, R. Moldova este nevoită să adere la partea de la care are ce învăța cel mai mult și care inspiră cea mai mare încredere. Deoarece spațiul european cunoaște un nivel de viață cu mult mai ridicat decît cel al RM, precum și față de cel al Federației Ruse, autoritățile moldovenești și-au exprimat poziția fermă în sensul aderării la UE.

Deschiderea de noi orizonturi. Piața Uniunii Europene este una competitivă și atractivă pentru Republica Moldova. Dacă am face o analiză asupra exporturilor efectuate de RM, am observa cu ușurință că volumul majoritar al producției RM este orientat spre piețele europene, iar începînd cu 1 iulie 2011, RM efectuează exporturi în UE

cu scutiri de taxe și fără limitări, cu excepția a 12 produse agricole care pot fi exportate cu scutire de taxe doar într-o cantitate anume. Astfel, potrivit datelor prezentate de Ministerul Economiei, în ianuarie – noiembrie 2011 exporturile s-au majorat cu 47,1%, dintre care în UE au fost exportate 8,8 mii tone de orz moldovenesc din cota anulă de 35 mii tone, din cauza prețului redus la orz pe piețele UE, grîu – 29,9 mii tone din 40 mii tone, vin – circa 120,38 hectolitri din 150 hectolitri, articole manufacturate, produse lactate, ouă, carne etc. Republica Moldova va înregistra un rezultat și mai bun odată cu finalizarea negocierilor cu privire la crearea Zonei de Liber Schimb, a cărui scop constă în stimularea creșterii economice și a investițiilor în țările-partenere din Europa de Est. Practic, crearea unei asemenea zone va deschide Moldovei ușile spre o piață de circa 500 milioane de consumatori [6].

Circulația liberă. Obținerea statutului de țară-membră a UE ar însemna redobîndirea de jure a cetățeniei europene. Pentru cei 350-400 mii de cetățeni ai RM deja aflați în Vest, aceasta ar însemna o întoarcere nestingherită acasă, dar și plecarea înapoi la locul de muncă provizoriu în oricare țară UE, fără consecințe juridice și morale nedorite, fără costuri ilegale și excesive. Pentru cei din R. Moldova aceasta ar însemna libera

circulație în cadrul marelui spațiu european.

Securitatea națională. Politicile Uniunii Europene sînt îndreptate spre reducerea ratei criminalității, stimularea programelor de securitate interstatale în ceea ce privește combaterea terorismului, crimei organizate și a corupției, totodată o atenție sporită acordîndu-se gestionării frontierelor în scopul prevenirii trecerii ilegale de persoane și mărfuri.

În acest sens, urmează să fie întreprinse un șir de acțiuni, dintre care o bună parte vor fi finanțate de UE. Cu titlu de exemplu enumerăm: Reforma Ministerului Afacerilor Interne, Reforma Militară, Reforma Procuraturii, Reforma Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și a Corupției. Reforma Serviciului de Informații și Securitate, reluarea dezbaterilor pe marginea problemei transnistrene sub același format, începerea cooperării vamale dintre RM și UE etc.

Odată cu procesul de aderare la UE, RM se va bucura și de susținerea primului pilon al Uniunii Europene – Politica Externă și Securitate Comună (PESC), ale cărui obiective de bază sînt salvagardarea valorilor comune și a intereselor fundamentale, a independenței și integrității Uniunii; întărirea securității Uniunii și a statelor-membre sub toate aspectele; menținerea păcii și consoli-

darea securității internaționale în conformitate cu principiile ONU, ale Actului final de la Helsinki și Obiectivele Cartei de la Paris pentru o nouă Europă; promovarea cooperării internaționale; dezvoltarea și întărirea democrației și a statului de drept, respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului [2].

Procesul de integrare implică și anumite riscuri, cum ar fi, de exemplu, pierderea suveranității, identității naționale, costurile mari, migrația masivă în Occident sau chiar „fuga” unor întreprinderi autohtone în Europa Centrală și de Răsărit. Toate acestea nu sînt însă motive pentru a renunța la procesul de integrare.

Greutățile pe care Republica Moldova le-a suportat în timpul existenței și după destrămarea Uniunii Sovietice au fost resimțite prin creșterea nivelului criminalității, prezența șantajului poli-

tic, răspîndirea corupției, conflictul transnistrean, care le-au creat o imagine negativă partenerilor externi. Anume aceste fenomene au determinat oficialitățile moldovene să adopte o politică pro-europeană, aspirațiile statului fiind orientate spre o transformare radicală prin modernizarea țării sub aspectele politic, economic și social.

Referințe bibliografice

1. Tratatul de la Lisabona din 13 decembrie 2007, intrat în vigoare la 1 decembrie 2009.
2. Eduard Dragomir, Dan Nita. *Tratatul de la Lisabona*. București: Editura Nomina Lex, 2009.
3. Tratatul de la Maastricht din 7 februarie 1992, intrat în vigoare la 1 noiembrie 1993.
4. *Documente de bază ale Comu-*

nității și Uniunii Europene. Editura POLIROM, 1999, 533 p.

5. Cel de-al II Raport de Progres al Comisiei Europene privind implementarea de către Republica Moldova a Planului de Acțiuni RM – UE în liberalizarea regimului de vize.

6. <http://www.mfa.gov.md/>.

7. <http://www.justice.gov.md/>.

8. <http://www.mec.gov.md/>.